

INFORMACIJA
o kretanju makroekonomskih pokazatelja
za januar/siječanj – novembar/studeni 2019. godine

Sadržaj

Uvod.....	3
1. Realni sektor.....	5
<i>Kretanje industrijske proizvodnje.....</i>	5
<i>Maloprodaja.....</i>	7
<i>Tržište rada.....</i>	8
2. Javne finansije.....	9
<i>Indirektni porezi u Bosni i Hercegovini.....</i>	10
<i>Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda .....</i>	12
3. Cijene, monetarni i finansijski sektor.....	13
<i>Cijene.....</i>	13
<i>Monetarni sektor.....</i>	14
<i>Bankarski sektor.....</i>	16
<i>Berze u Bosni i Hercegovini.....</i>	17
4. Vanjski sektor.....	19
<i>Platni bilans.....</i>	19
<i>Vanjskotrgovinska robna razmjena.....</i>	19
5. Strane direktne investicije.....	21

Uvod

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 79. sjednici održanoj 05.03.2009. godine razmotrilo i usvojilo Prijedlog mjera iz nadležnosti Vijeća ministara Bosne i Hercegovine za ublažavanje uticaja globalne ekonomske krize na privredu Bosne i Hercegovine. Direkcija za ekonomsko planiranje je zadužena da u vezi sa navedenim prati kretanje makroekonomskih pokazatelja i da izvještaj o kretanju mjesečno dostavlja Vijeću ministara.

Direkcija je zadužena da „Informaciju“ dostavlja mjesečno Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine u svrhu praćenja uticaja svjetske ekonomske krize na ekonomiju Bosne i Hercegovine.

„Informacija“ obuhvata kretanje glavnih makroekonomskih pokazatelja u Bosni i Hercegovini za navedeni period. Detaljna pojašnjenja svih oblasti koje su obuhvaćene u ovom dokumentu se mogu naći u Ekonomskim trendovima Bosne i Hercegovine koje publikuje Direkcija, kvartalno - četiri puta godišnje, te redovno dostavlja Vijeću ministara i Parlamentu Bosne i Hercegovine.

* * *

U nedostatku zvaničnih podataka iz nacionalnih računa BHAS-a za K3 2019. godine, a na bazi podataka o nacionalnim računima entitetskih zavoda za statistiku (FZZS i RZZS) procjenjuje se da je Bosna i Hercegovina zabilježila ekonomski rast od oko 2,5% u odnosu na isti period prethodne godine.¹ Ova stopa ekonomskog rasta predstavlja nastavak trenda ekonomskog rasta sa početka godine kada su registrirane stope ekonomskog rasta iznosile K1: 2,8% i K2:2,6% u odnosu na isti period prethodne godine. Međutim također vrijedi istaći da je tokom 2019. godine došlo usporavanja ekonomskog rasta od 1 p.p u odnosu na prethodnu godinu kada je Bosna i i Hercegovina zabilježila ekonomski rast od 3,6%. Ovo usporavanje tokom 2019. godine u najvećoj mjeri je posljedica slabljenja izvozne tražnje odnosno slabljenja ekonomskog rasta u pojedinim zemljama EU kao što su Njemačka i Italija.² Ako se ima vidu da je vanjski sektor imao negativan utjecaj na ekonomski rast u 2019. godini, onda se može konstativati da je glavno uporište istog predstavljala domaća tražnja i to ponajviše kroz povećanje privatne potrošnje. Naime, određeni kratkoročni statistički pokazatelji kao što su povećanje broja zaposlenih i penzionera, skromno ali ipak realno povećanje plata i penzija, povećanje kreditnih plasmana stanovništvu, te rast prometa u okviru maloprodaje i povećanje neto prihoda od PDV-a ukazuju na nastavak trenda rasta privatne potrošnje u Bosni i Hercegovini. U prilog ovoj procjeni o povećanju privatne potrošnje svakako idu i povećanje uvoza potrošnih dobara (trajni i netrajni proizvodi za široku potrošnju) od preko 5% u odnosu na isti period prethodne godine. S druge strane, nedostatak zvaničnih podataka (BHAS-a) o kretanjima investicija u K3 2019. godine u velikoj mjeri umanjuje pouzdanost procjene kretanja investicija u Bosni i Hercegovini tokom posmatranog perioda. Unatoč činjenici da je u prvoj polovini 2019. godine zabilježen rast investicionih ulaganja za oko 7%, smanjenje uvoza kapitalnih proizvoda za oko 4,5% i pad izvršenih građevinskih radova od oko 3% u K3 2019. godine ne pružaju naročito optimistične izgleda kada su u pitanju investiciona ulaganja u Bosni i Hercegovini. Vanjski sektor, odnosno slabljenje izvozne tražnje usljed usporavanja privredne aktivnosti u okviru glavnih trgovinskih partnera imali su negativan utjecaj na ekonomski rast u Bosni i Hercegovini u 2019. godini.

---

¹ FZZS i RZSRS, Saopćenja, „Nacionalni računi-bruto domaći proizvod“ K3 2019, 30.12.2019. godine

² EUROSTAT, Newsrelease, „GDP and Employment“, 128/2019, 14 Novembar 2019.

Prema trenutno raspoloživim podacima u K3 2019. godine trend slabljenja u okviru vanjskotrgovinske robne razmjene sa svijetom je dodatno intenziviran. Naime, usporavanje ekonomskog rasta i proizvodnje u okviru prerađivačke industrije u glavnim trgovinskim u K3 2019. godine rezultirali su padom izvoza i uvoza roba od 5,8% odnosno 3%, što je dovelo do povećanja vanjskotrgovinskog deficita, odnosno negativan doprinos ekonomskom rastu u Bosni i Hercegovini u K3 2019. godine.

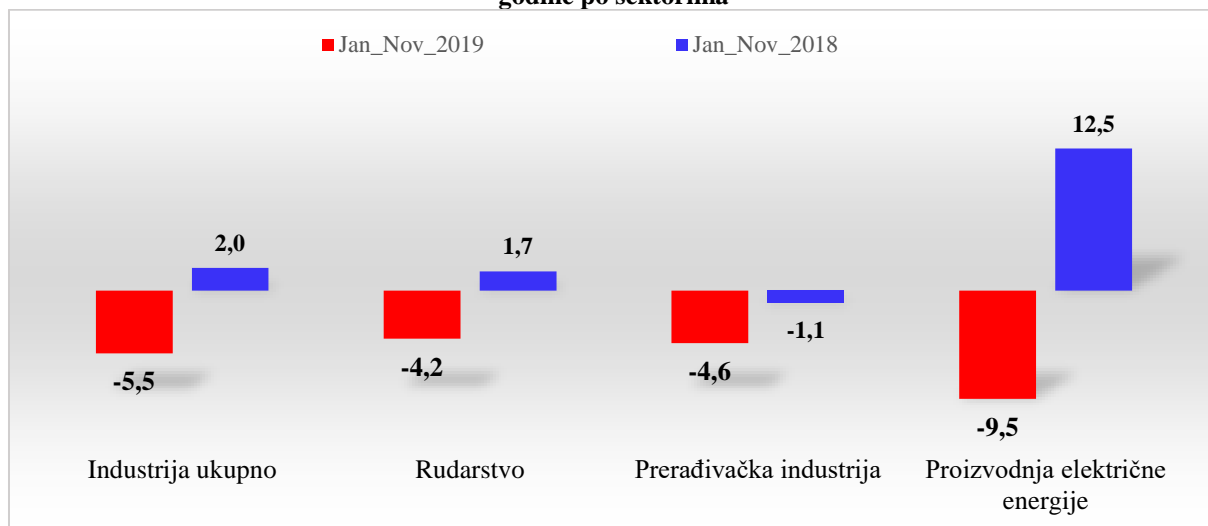
Trenutno raspoloživi kratkoročni pokazatelji za oktobar i novembar 2019. godine možda nisu dovoljni da bi se utvrdila konačna slika o kretanjima makroekonomskih pokazatelja u K4 2019. godine, ali na neki način ukazuju da je trend slabljenja istih u odnosu na prethodnu godinu nastavljen. U novembru 2019. godine registriran je pad fizičkog obima industrijske proizvodnje od oko 5% u odnosu na isti mjesec prethodne godine, što predstavlja nastavak negativnog trenda sa početka godine. Pad fizičkog obima industrijske proizvodnje registriran je u okviru sva tri sektora; rudarstvo, prerađivačka industrija i sektor za proizvodnju električne energije. S druge strane, slabljenje u okviru vanjskotrgovinske robne razmjene u drugoj polovini 2019. godine dodatno je intenzivirano. Tako izvoz i uvoz roba već 6 mjeseci zaredom ostvaruju negativne stope rasta u odnosu na prethodnu godinu, što je posljedica slabljenja izvozne tražnje ali i poteškoća u poslovanju pojedinih kompanija koje su poslovale na izvoznim tržištima. Posmatrano na nivou perioda januar-novembar 2019. godine u Bosni i Hercegovini je registriran pad izvoza roba od 3,1%, stagnacija robnog uvoza od 0,8%, što je dovelo do povećanja robnog deficita od 7,3% u nominalnom smislu u odnosu na isti period prethodne godine. Podaci iz domena javnih finansija koji se tiču prikupljanja poreza također ukazuju na usporavanje trenda rasta u odnosu na početak godine.

1. Realni sektor

Kretanje industrijske proizvodnje

Statistički podaci BHAS-a za period januar-novembar 2019. godine ukazuje na to da će Bosna i Hercegovina zabilježiti izrazito nepovoljan rezultat kada je u pitanju kretanje fizičkog obima industrijske proizvodnje. Naime, prema preliminarnim podacima BHAS-a za period januar-novembar 2019. godine pad fizičkog obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini iznosio je 5,5% u odnosu na isti period prethodne godine.³Ovo smanjenje fizičkog obima industrijske proizvodnje predstavlja najznačajniji pad proizvodnje još od vremena svjetske ekonomske krize. Grafički prikaz kretanja fizičkog obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini po sektorima za period januar-novembar 2019. godine prikazan je na grafikonu ispod:

Grafikon 1. Pregled kretanja fizičkog obima industrijske proizvodnje za period januar-novembar 2019. godine po sektorima

Izvor: BHAS

Ključne razloge za ovakva kretanja u okviru industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini predstavljaju usporavanje privredne aktivnosti u glavnim trgovinskim partnerima kao i izazovi sa kojima se susreću domaće kompanije u pojedinim privrednim granama. Naime, prema podacima EUROSTATA-a u periodu januar-novembar 2019. godine došlo je do smanjenja fizičkog obima industrijske proizvodnje u zemljama EU28 od 0,8%. Posmatrano po zemljama, najznačajnija smanjenja fizičkog obima industrijske proizvodnje su zabilježena u Njemčkoj 4,6%, Italiji 1,2%, kao i zemljama regiona Crna Gora 7,6%, Turska 2,8% i Srbija 0,8%.⁴ Pregled kretanja industrijske proizvodnje po sektorima u Bosni i Hercegovini se značajnije ne razlikuje od kretanja ukupne industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini, pošto je pad proizvodnje zabilježen u okviru svih sektora. Tako je najviša stopa pada proizvodnje zabilježena u okviru sektora za proizvodnju električne energije i iznosila je 9,5% u odnosu na isti period prethodne godine. Pad proizvodnje električne energije je posljedica podjednakog smanjenja proizvodnje kako u hidroelektranama, tako i u termoelektranama. Pored pada u proizvodnji električne

³Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za novembar 2019. godine-prethodni podaci“, 30.12.2019. godine.

⁴EUROSTAT, Production in industry January –November 2019 /January-november 2018 (seasonally & calender adjusted data)

energije, tokom posmatranog perioda januar-novembar 2019. godine registrirano je smanjenje proizvodnje u okviru sektora rudarstvo od 4,2%, što je ponajviše posljedica smanjenja proizvodnje u rudnicima uglja i lignita od oko 8,5% u odnosu na isti period prethodne. S druge strane, u okviru izvozno orijentirane prerađivačke industrije tokom posmatranog perioda došlo je do smanjenja proizvodnje od 4,6%. Ovaj pad proizvodnje u okviru prerađivačke industrije uzrokovan je usporavanjem ekonomske aktivnosti u glavnim trgovinskim partnerima, odnosno slabljenjem izvozne tražnje za proizvodima iz Bosne i Hercegovine. Detaljnijim uvidom u strukturu prerađivačke industrije vidljivo je da su tokom prvih 11 mjeseci 2019. godine najznačajnija smanjenja proizvodnje zabilježena u okviru izvozno orijentiranih grana kao što su: naftni derivati i koks, proizvodnje tekstila i duhanska proizvodnje gdje su registrirane dvocifrene stope pada proizvodnje. Pored ovih industrijskih grana smanjenja proizvodnje su zabilježena i u okviru proizvodnje hemikalija i hemijski proizvoda, drvoprerađivačke (osim namještaja), kože, te proizvodnje baznih metala od oko 10% respektivno u odnosu na isti period prethodne godine. S druge strane, povećanja proizvodnje u okviru prehambene industrije i građevinskog materijala od oko 4,8%, kao i drugih industrijskih grana nisu bili dovoljni da bi se spriječio pad proizvodnje u okviru prerađivačke industrije odnosno ukupne industrijske proizvodnje u odnosu na prethodnu godinu.

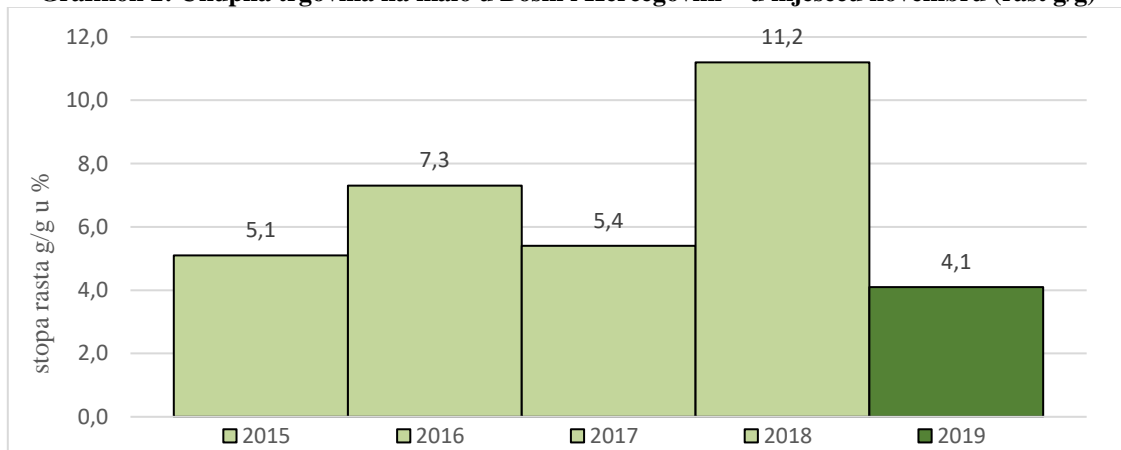
Maloprodaja

Kada se posmatraju zvanični podaci za mjesec novembar (upoređujući podatke za posljednjih pet godina) ukupna trgovina na malo je zabilježila najslabiji realni rast prometa u 2019. godini. Ovaj rast u novembru je iznosio 4,1% (može se govoriti o baznom efektu jer je u istom mjesecu prethodne godine rast ukupne trgovine na malo zabilježio iznadprosječni rast od 11,2%).

Ovom rastu ukupne trgovine najviše je doprinjelo realno povećanje prometa u trgovini na malo hranom, pićem i duhanskim proizvodima u specijaliziranim prodavnicima (u daljem tekstu s.p.) od 8,6% dok je nasuprot tome trgovina motornim gorivima u s.p. zabilježila negativnu stopu rasta od 9,6%.

Kada se detaljnije posmatra struktura trgovine na malo u s.p. može se primjetiti da je došlo do porasta u većini kategorija. Tako je trgovina na malo informacijsko komunikacijskom opremom ostvarila rast od 24,2%, trgovina na malo proizvodima za kulturu i rekreaciju od 1,8%, trgovina na malo ostalom robom od 12,3%. Kod trgovine na malo na štandovima i tržnicama je došlo do izuzetno visokog rasta dok je u trgovini na malo izvan prodavnica, štandova i tržnica ostvaren rast od 26,2%.

Grafikon 2: Ukupna trgovina na malo u Bosni i Hercegovini – u mjesecu novembru (rast g/g)

Izvor: BHAS

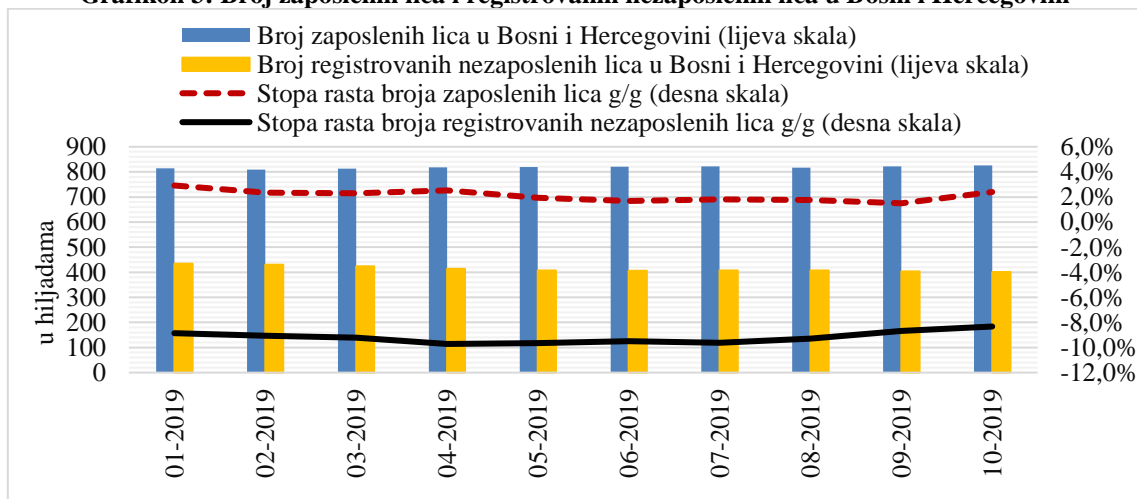
Kod trgovine ostalom robom u s.p. najveći porast prometa u mjesecu novembru 2019. godine od 21,7% zabilježen je kod trgovine na malo tekstilom, odjećom, obućom i proizvodima od kože u s.p. Pored ove kategorije do rasta prometa je došlo i kod trgovine na malo sportskom opremom, igrama i igračkama od 9,2%, trgovine na malo namještajem, opremom za rasvjetu i električnim aparatima za domaćinstvo u s.p. za 11,9%. Također je ostvaren i rast prometa u apotekama, trgovini na malo medicinskim i kozmetičkim preparatima u s.p. od 6,5%. Jedina kategorija, kod trgovine ostalom robom u s.p., koja je ostvarila negativan rast od 10% je trgovina na malo knjigama, novinama, muzičkim i videozapisima u s.p.

Tržište rada

Prema raspoloživim podacima o zaposlenim i nezaposlenim licima Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine ukupna radna snaga u Bosni i Hercegovini u oktobru 2019. godine iznosila je 1,23 miliona i manja je za 1,4% u odnosu na oktobar 2018. godine. Broj zaposlenih lica u Bosni i Hercegovini u oktobru 2019. godine uvećan je za 2,4% u odnosu na oktobar 2018. godine i iznosi 825,5⁵ hiljada. Podatak o broju zaposlenih lica za novembar 2019. godine nije objavljen u periodu pripreme Informacije. Iako je broj zaposlenih lica uvećan u velikom broju djelatnosti najveći doprinos rastu ukupnog broja zaposlenih lica bio je u djelatnosti trgovine na veliko i malo, popravke motornih vozila i motocikala sa stopom rasta od 3,4% g/g i djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane (7,6% g/g).

Podatak o broju nezaposlenih lica za novembar 2019. godine nije objavljen u periodu pripreme Informacije. Broj registrovanih nezaposlenih lica u Bosni i Hercegovini u oktobru 2019. godine smanjen je za 8,3% u odnosu na oktobar 2018. godine i iznosi 401,3 hiljada.

Grafikon 3: Broj zaposlenih lica i registrovanih nezaposlenih lica u Bosni i Hercegovini

Izvor: BHAS, Federalni zavod za zapošljavanje, Zavod za zapošljavanje Republike Srpske, Zavod za zapošljavanje Brčko Distrikta

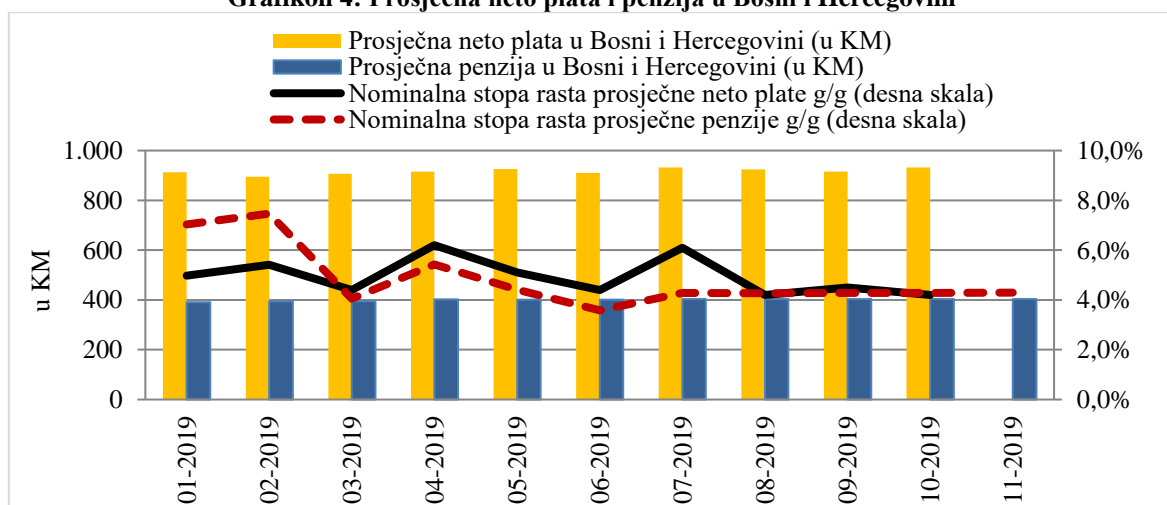
Prosječna isplaćena neto plata u Bosni i Hercegovini u oktobru 2019. godine nominalno je veća za 4,2% u odnosu na oktobar 2018. godine i iznosila je 932 KM. Podatak o prosječnoj neto plati za novembar 2019. godine nije objavljen u periodu pripreme Informacije. Kao i prethodnih mjeseci najniža isplaćena neto plata u bila je u djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane (590 KM), a najveća prosječna isplaćena neto plata bila je u području finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja (1.518 KM). Iako je prosječna neto plata u

⁵ Privremeni podatak, BHAS.

poređenju X 2019/X 2018 nominalno uvećana u svim područjima djelatnosti, najveće stope rasta su bile u području djelatnosti umjetnosti, zabave i rekreacije (11,3% g/g), poslovanja nekretninama (10,2% g/g), građevinarstva (8,6% g/g) te finansijskih djelatnosti i djelatnosti osiguranja (8% g/g).

Prosječna penzija u Bosni i Hercegovini u novembru 2019. godine nominalno je uvećana za 4,3% u odnosu na novembar 2018. godine i iznosi 403⁶ KM. U odnosu na prethodni mjesec prosječna penzija u novembru 2019. godine je ostala nepromijenjena. Istovremeno najniža penzija u Federaciji Bosne i Hercegovine nije se mijenjala u poređenju sa prethodnim mjesecom i iznosila je 371,8 KM, a u Republici Srpskoj iznosi 195,7 KM za penzijski staž do 15. godina. Ukupan broj penzionera u Bosni i Hercegovini iznosio je 689,8⁷ hiljada i veći je 1,6% u odnosu na novembar 2018. godine.

Grafikon 4: Prosječna neto plata i penzija u Bosni i Hercegovini

Izvor: BHAS, Federalni zavod za penzijsko i invalidsko osiguranje, Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske

2. Javne finansije

U Bosni i Hercegovini tokom jedanaest mjeseci 2019. godine je prikupljeno oko 14,3 milijardi KM javnih prihoda. Poređenjem sa istim periodom prethodne godine, isti su veći za svega 3,3%. Tokom posmatranog perioda, na rast javnih prihoda najviše su uticali prihodi koje je naplatila Uprava za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu UIO), sa učešćem od oko 51%.

Indirektni porezi u Bosni i Hercegovini

Indirektni porezi. I drugi mjesec, u zadnjem tromjesečju 2019. godine, ne izgleda baš obećavajuće. Tokom posmatranog mjeseca, pozitivna naplata prihoda ostvarena je jedino kod poreza na dodatu vrijednost (PDV). Ovo je uz negativne stope iz prethodnog mjeseca, značajno usporilo rast prihoda od indirektnih poreza, posmatranih za cijeli period, kako bruto prihoda,

⁶ Prosječna penzija u Bosni i Hercegovini je izračunata na osnovu prosječnih mjesečnih penzija ponderisanih udjelom ukupnog broja penzionera u svakom od entiteta u ukupnom broju penzionera.

⁷ Broj penzionera u Bosni i Hercegovini u analizi predstavlja zbir penzionera koji primaju penzije od Federalnog zavoda za penzijsko i invalidsko osiguranje i Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srpske bez obzira na mjesto prebivališta.

tako i neto prihoda. Bruto prihodi od indirektnih poreza za jedanaest mjeseci rasli su stopom od svega 4,6% g/g i iznosili su oko 7,3 milijarde KM. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, stopa rasta istih je skoro upolovljena. Povrati sa jedinstvenog računa Uprave za indirektno oporezivanje (u daljem tekstu JR UIO), su ostali nepromjenjeni u poređenju sa istim periodom prethodne godine (5,4% g/g). Uprkos skromnoj stopi rasta povrata, na rast neto prihoda najveći uticaj je svakako imala slaba naplata bruto prihoda, tokom posmatranog perioda. Za jedanaest mjeseci 2019. godine, neto prihodi su iznosili oko 6 milijardi čime su ostvarili rast od 4,4% g/g.

Sve pojedinačne kategorije neto prihoda, dale su ili pozitivan ili neutralan doprinos rastu neto prihoda od indirektnih poreza. Mađu njima treba istaći najznačajnije, a to su neto prihodi od PDV sa 2,6 p.p. i prihodi od akciza 1,1 p.p..

Tabela 1: Naplata prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u %, ako nije drugačije naznačeno)

	struktura	jan-nov 2018	jan-nov 2019	sep 19	okt 19	nov 19
Bruto prihodi - prikupljeno	100,0	7,7	4,6	0,1	0,6	0,7
Povrati	18,0	5,6	5,4	-1,6	8,8	-8,4
Neto prihodi - prikupljeno	82,0	8,2	4,4	0,4	-1,0	2,4
PDV	50,2	6,5	4,2	5,3	-4,0	6,4
Carine	3,7	6,8	4,2	-2,6	-1,0	-1,2
Akcize	19,4	-1,5	4,7	1,9	-0,2	-8,2
Putarine	8,1	62,0	4,0	-4,8	-2,9	-4,2
Ostali prihodi	0,2	4,4	0,2	-11,2	-3,7	-3,2
Neusklađeni prihodi	0,3	32,8	42,4	-	-	-

Izvor: UIO Bosne i Hercegovine

PDV. Bruto prihoda od PDV-a, u periodu januar - novembar 2019. godine ukupno je naplaćeno oko 5 milijardi KM, što je u poređenju sa istim periodom prethodne godine više za 4,3%. U strukturi naplaćenih prihoda od PDV-a dominiraju prihodi naplaćeni prilikom uvoza roba sa iznosom od oko 3,1 milijardi KM (3,6% g/g). Tokom istog perioda, neto prihodi od PDV-a su iznosili oko 3,7 milijardi KM, čime su ostvarili rasta od 4,2% g/g.

Akcize. Za jedanaest mjeseci ukupno je naplaćeno oko 1,4 milijardi KM neto prihoda od akciza, što je u poređenju sa istim periodom prethodne godine više za 4,7%. Pozitivan doprinos rasu prihoda od akciza svakako su dali prihodi od akciza pri uvoza roba, dok su prihodi od akciza imale negativan doprinos rastu. Ovo naravno ukazuje i na stope rasta koje su ostvarile pomenuti prihodi od akciza (16,4% g/g uvozne akcize i -44,2% g/g domaće akcize). Rast prihoda od akciza po osnovu uvoza desio se zahvaljujući značajnom povećanju prihoda od akciza na uvoznu naftu i naftne derivate (33,9% g/g), ali i porastu prihoda od akciza na uvoz duvana i duvanskih prerađevina (9,3% g/g).

Kao što je već ranije spomenuto, prihodi od akciza na domaće proizvode i dalje imaju negativnu stopu rasta. Smanjenje prihoda od akciza na domaće proizvode zabilježeno je kod glavnih kategorija prihoda i to: akciza na domaću naftu i naftne derivate (78,1% g/g) i akciza na domaći duvan i duvanske prerađevine (24,1% g/g). Ovdje bi trebalo istaći da je tokom novembra mjeseca, zabilježen rast prihoda od akcize na domaći duvani i duvanske prerađevine, što nije bilo prisutno prethodnih mjeseci.

Putarine. Prihodi od putarina, takođe usporavaju svoj rast. Na kraju posmatranog perioda, isti su iznosili oko 593 miliona KM. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, zabilježili su rast od 4,0%.

Carine. Prihodi od carina na kraju posmatranog perioda su iznosili oko 273 miliona KM, čime su ostvarili rast od 4,2% g/g.

Tabela 2: Raspodjela prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u %, ako nije drugačije naznačeno)

	<i>struktura</i>	<i>jan-nov</i> <i>2018</i>	<i>jan-nov</i> <i>2019</i>	<i>sep 19</i>	<i>okt 19</i>	<i>nov 19</i>
<i>Raspoloživo za raspodjelu</i>	100,0	7,8	4,4	2,1	-0,8	0,4
<i>Minimalne rezerve</i>	18,6	18,9	-4,7	4,2	8,4	-8,7
<i>Budžeti</i>	81,4	5,3	6,8	1,7	-2,7	2,4
<i>Servisiranje vanjskog duga</i>	9,7	0,6	-13,9	-28,7	-24,3	1,5
<i>Federacija Bosna i Hercegovina</i>	6,3	0,2	-14,6	-24,6	-32,0	3,0
<i>Republika Srpska</i>	3,4	0,4	-13,7	-38,5	-7,9	-2,2
<i>Brčko Distrikt</i>	0,1	63,1	28,9	22,8	-100,0	0,0
<i>Raspodjeljeno nakon servisiranja</i>	71,7	6,1	10,4	8,6	0,2	2,5
<i>Institucije BiH</i>	9,4	0,0	-0,4	5,0	0,0	-4,5
<i>Federacija Bosna i Hercegovina</i>	39,8	7,5	12,1	7,6	1,7	3,4
<i>Republika Srpska</i>	20,1	7,1	13,4	13,7	-2,4	4,2
<i>Brčko Distrikt</i>	2,4	4,4	5,3	-2,3	-3,0	3,7

Izvor: UIO Bosne i Hercegovine

Raspoređeni prihodi. Za period januar - novembar 2019. godine, raspoloživi prihodi za raspodjelu su iznosili oko 7,3 milijardi KM. Nakon izdvajanja sredstava za izgradnju autoputeva i izgradnju i rekonstrukciju drugih puteva u Bosni i Hercegovini u iznosu od oko 373 miliona KM, minimalne rezerve u iznosu od oko 1,3 milijarde KM i sredstava za finansiranje institucija Bosne i Hercegovine u iznosu od oko 686 miliona KM, UIO, je izvršila raspored preostalih sredstava u iznosu od oko 4,9 milijardi KM krajnjim korisnicima prema važećim koeficijentima. Od tog iznosa Federaciji Bosne i Hercegovine je doznačeno ukupno oko 3,2 milijarde KM (za servis vanjskog duga oko 457 miliona KM), Republici Srpskoj oko 1,6 milijarde KM (za servis vanjskog duga oko 244 miliona KM) i Brčko Distriktu oko 174 miliona KM (oko 8 miliona KM za servis vanjskog duga). U poređenju sa istim periodom prethodne godine raspoređena sredstva sa jedinstvenog računa UIO za servis vanjskog duga su manja za 13,9%, dok su raspoređena sredstva krajnjim korisnicima, nakon servisiranja obaveza vanjskog duga uvećana za 10,4%.

Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda

U periodu januar - novembar 2019. godine, entitetske poreske uprave, ukupno su prikupile oko 7,1 milijardu KM javnih prihoda iz svojih nadležnosti. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, njihovi prihodi veći su za 2,1%. Kao i u ranije posmatranim periodima, razlog niske stope rasta leži u smanjenju prihoda od direktnih poreza. Detalji slijede u tabeli ispod.

Tabela 3: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i kazni u periodu januar - novembar

Naziv prihoda	Federacija Bosne i Hercegovine			Republika Srpska			Bosna i Hercegovina		
	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %	miliona KM		rast u %
	2018	2019		2018	2019		2018	2019	
Direktni porezi	935,5	832,3	-11,0	460,1	437,2	-5,0	1.395,7	1.269,5	-9,0
Porez na dohodak	412,1	383,0	-7,0	213,5	173,2	-18,9	625,6	556,2	-11,1
Porez na dobit	367,8	351,9	-4,3	207,3	222,7	7,4	575,1	574,6	-0,1
Porezi građana	154,5	96,8	-37,3	39,4	41,4	5,1	193,9	138,2	-28,7
Ostali porezi	1,1	0,6	-49,2	0,0	0,0	-	1,1	0,6	-49,2
Takse, kazne i naknade	651,0	640,6	-1,6	371,4	395,8	6,6	1.022,4	1.036,4	1,4

Doprinosi	3.114,0	3.318,3	6,6	1.376,5	1.429,6	3,9	4.490,4	4.747,9	5,7
PIO	1.727,0	1.847,2	7,0	782,4	809,5	3,5	2.509,4	2.656,7	5,9
Zdravstvo	1.243,3	1.317,7	6,0	491,2	513,4	4,5	1.734,5	1.831,1	5,6
Nezaposleni	143,7	153,4	6,8	32,1	33,4	4,0	175,8	186,8	6,3
Dječija zaštita	0,0	0,0	-	66,0	68,3	3,5	66,0	68,3	3,5
Zapošljavanje invalida	0,0	0,0	-	4,8	5,0	3,1	4,8	5,0	3,1
UKUPNO	4.700,4	4.791,2	1,9	2.208,0	2.262,6	2,5	6.908,5	7.053,8	2,1

Izvor: entitetske poreske uprave

Doprinosi. Najznačajnija i kategorija sa najvećim udjelom u prihodima poreskih uprava su prihodi od socijalnih doprinosa. Tokom mjeseca novembra prihodi po osnovu socijalnih doprinosa u nadležnosti poreske uprave Republike Srpske su smanjeni za 13,7% g/g, što je skoro upolovilo stopu rasta posmatranog perioda u istom entitetu, a u poređenju sa prethodno posmatranim periodima. Naravno, ovo se odrazilo i na stopu rasta prihoda od doprinosa posmatranih na nivou Bosne i Hercegovine. Tokom cijele godine stopa rasta se u prosjeku kretala preko 7%, dok je na kraju posmatranog perioda pala ispod prosjeka i iznosila 5,7% g/g. Po osnovu socijalnih doprinosa, tokom posmatranog perioda, naplaćeno je oko 4,8 milijardi KM javnih prihoda.

Direktni porezi. Prihodi po osnovu direktnih poreza u oba entiteta, i tokom posmatranog perioda, nastavljaju da se smanjuju, što je naravno, dovelo do njihovog smanjenja posmatranog na nivou Bosne i Hercegovine. Na kraju posmatranog perioda tekuće godine, ukupni prihodi od direktnih poreza su iznosili oko 1,3 milijarde KM čime su smanjeni za 9,0% g/g. Sve kategorije direktnih poreza u nadležnosti poreske uprave u Federaciji Bosni i Hercegovini bilježe negativne stope rasta (što je i uticalo na negativne stope rasta na nivou Bosne i Hercegovine), dok su kod poreske uprave Republike Srpske jedino prihodi od poreza na dohodak i dalje smanjeni.

Ostali javni prihodi. Ostali javni prihodi iz nadležnosti poreskih uprava u koje spadaju takse, kazne, naknade i ostali prihodi, su ostvarili neznatan rast od 1,4% g/g. I po ovom osnovu u periodu januar - novembar ukupno je naplaćeno oko 1 milijarde KM javnih prihoda.

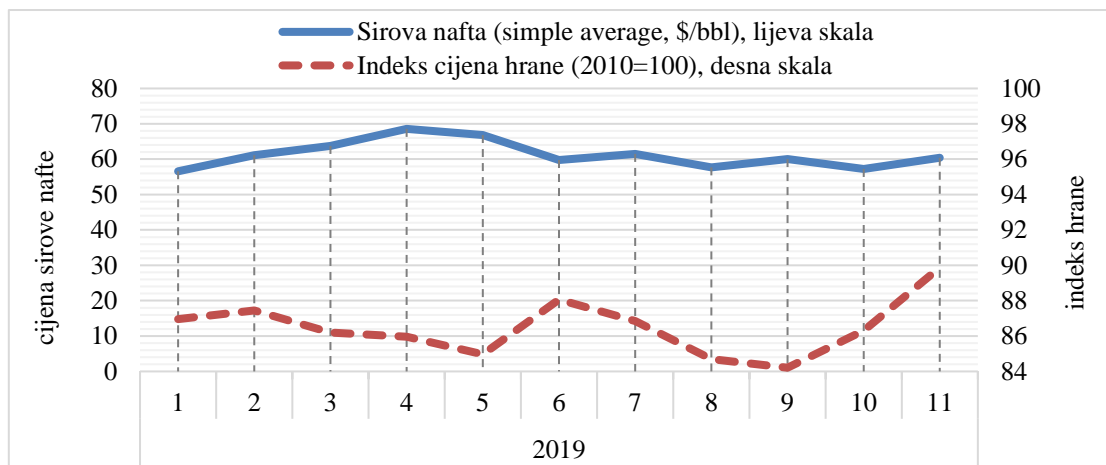
3. Cijene, monetarni i finansijski sektor

Cijene

Inflacija mjerena harmonizovanim indeksom potrošačkih cijena u EU 28 u novembru 2019. godine iznosila je 1,3% u odnosu na novembar prethodne godine.⁸ U novembru 2019. godine cijena sirove nafte prema podacima Svjetske banke niža je za 3,1% u odnosu na novembar 2018. godine i iznosi 60,4 \$/barelu. U odnosu na prethodni mjesec cijena sirove nafte bila je veća za 5,5%. Indeks cijena hrane na svjetskom tržištu u novembru 2019. godine veći je za 6% u odnosu na novembar 2018. godine.

Grafikon 5: Kretanje cijena sirove nafte i indeksa hrane na svjetskom tržištu

⁸ Izvor: EUROSTAT.

Izvor: Svjetska banka

U novembru 2019. godine inflacija u Bosni i Hercegovini mjerena indeksom potrošačkih cijena je iznosila 0,1%, odnosno za period I-XI 2019/I-XI 2018 iznosila je 0,6%. U tabeli ispod se može primjetiti da je najveći rast cijena u posmatranom periodu bio u odjeljcima alkoholnih pića i duvana (5%) i stanovanja, vode, el. energije, plina i dr. energenata (2,5% g/g). U odjeljku alkoholnih pića i duvana cijene su uvećane uslijed provođenja akcizne politike na duvan i cigarete (harmonizacija sa EU legislativom).⁹ U odjeljku stanovanja, vode, el. energije, plina i dr. energenata došlo je do povećanja cijena uglavnom uslijed povećanja cijena tečnih i čvrstih goriva, vodosnabdijevanja, plina i najamnina za stanovanje. Pored toga, povećanja cijena u odjeljcima prevoza, hrane i bezalkoholnih pića takođe su uticala na ukupan nivo inflacije u Bosni i Hercegovini (tabela ispod). Niže cijene u odjeljcima odjeće i obuće, namještaja, kućnih uređaja i redovnog održavanja kuće, komunikacija, ostalih dobra i usluga usporile su rast inflacije u Bosni i Hercegovini.

Tabela 4: Indeks potrošačkih cijena u Bosni i Hercegovini

Odjeljak	XI 2019	I-XI 2019
	XI 2018	I-XI 2018
00 Ukupan indeks	100,1	100,6
01 Hrana i bezalkoholna pića	101,3	101,1
02 Alkoholna pića i duvan	106,0	105,0
03 Odjeća i obuća	89,6	89,3
04 Stanovanje, voda, el. energija, plin i dr. energenti	101,0	102,5
05 Namještaj, kućni uređaji i redovno održavanje kuće	99,4	99,6
06 Zdravstvo	100,6	101,3
07 Prevoz	98,1	101,2
08 Komunikacije	100,1	99,4
09 Rekreacija i kultura	101,2	101,2
10 Obrazovanje	100,2	100,6
11 Restorani i hoteli	101,3	100,8
12 Ostala dobra i usluge	100,2	99,6

Izvor: BHAS

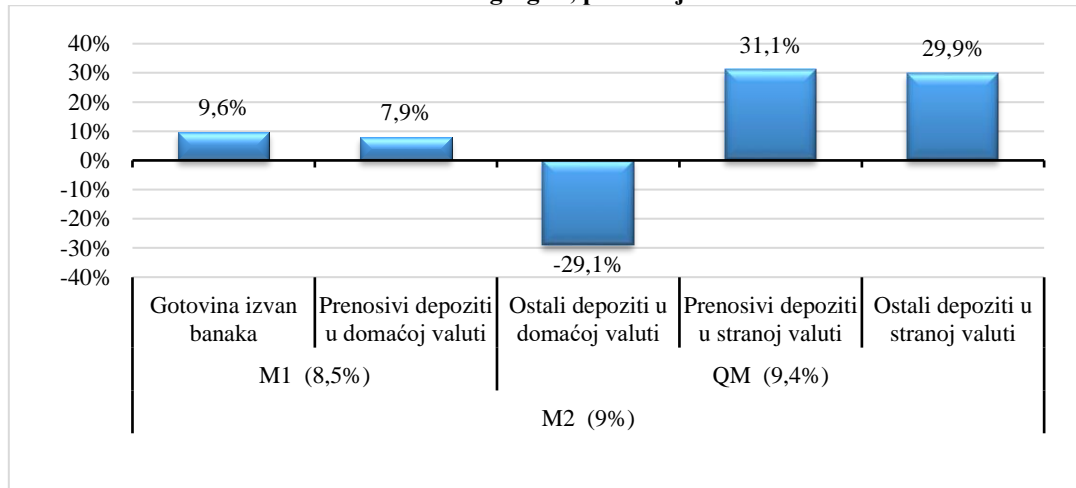
Monetarni sektor

Ukupna novčana masa (u daljem tekstu M2) na kraju novembra 2019. godine prema podacima Centralne banke Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu CBBiH) uvećana je za 9% u odnosu na novembar 2018. godine i iznosi 26 mlrd. KM. U strukturi novčane mase evidentan je rast kvazi

⁹ Pored provođenja akcizne politike na cigarete i duvan u julu 2019. godine takođe je došlo do poskupljenja cijena cigareta pojedinih proizvođača, što je dodatno uticalo na rast cijena ovog proizvoda.

novca i transakcijskog novca u posmatranom poređenju. U okviru kvazi novca najveći doprinos rasti M2 dali su ostali depoziti u stranoj valuti (7,2 p.p.) uz stopu rasta 29,9% g/g. Međutim, velikom rasti ostalih depozita u stranoj valuti doprinijela je promjena metodologije¹⁰ statistike monetarnog i finansijskog sektora. Istovremeno, ova promjena u metodologiji je uticala na smanjenje ostalih depozita u domaćoj valuti od 29,1% uz negativan doprinos rasti M2 od -5,1 p.p. (pojašnjenje metodologije dato je u fusnoti).

Grafikon 6: Monetarni agregati, poređenje XI 2019/XI 2018

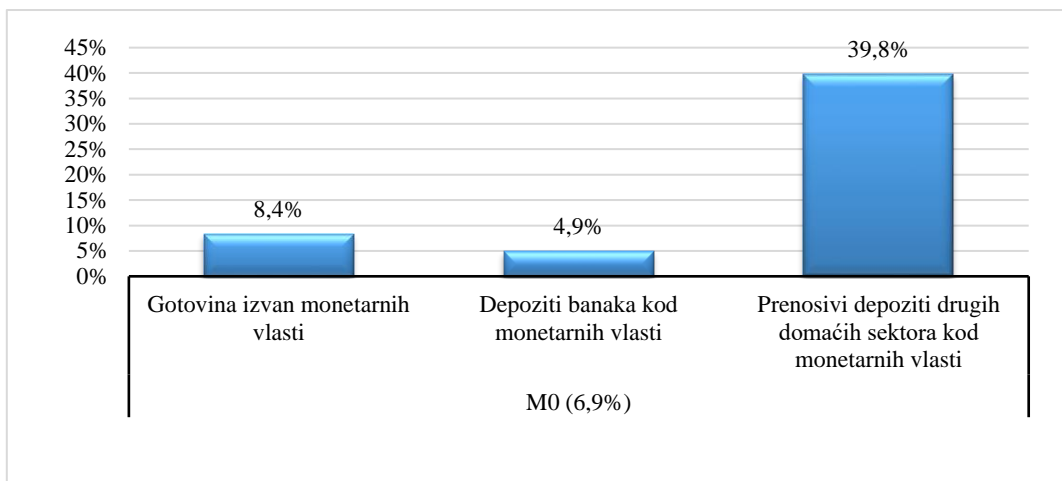

Izvor: CBBiH

Rezervni novac (u daljem tekstu M0) na kraju novembra 2019. godine je uvećan za 6,9% u odnosu na novembar 2018. godine i iznosio je 10,9 mlrd. KM. Posmatrajući strukturu rezervnog novca odnosno kretanje njegovih komponenti, primjećuje se da je gotovina izvan monetarnih vlasti sa stopom rasta od 8,4% g/g imala najveći doprinos rasti M0 od 3,8 p.p. Potom slijede depoziti banaka kod monetarnih vlasti sa stopom rasta od 4,9% g/g i doprinosom rasti M0 od 2,6 p.p. I pored toga što su najveću stopu rasta g/g imali prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti njihov doprinos rasti M0 bio je zanemariv (0,5 p.p.) zbog malog udjela u M0. Pokrivenost rezervnog novca deviznim rezervama iznosila je 113,3% čime su ispoštovane odredbe valutnog odobora.

Grafikon 7: Rezervni novac – stope rasta XI 2019/XI 2018

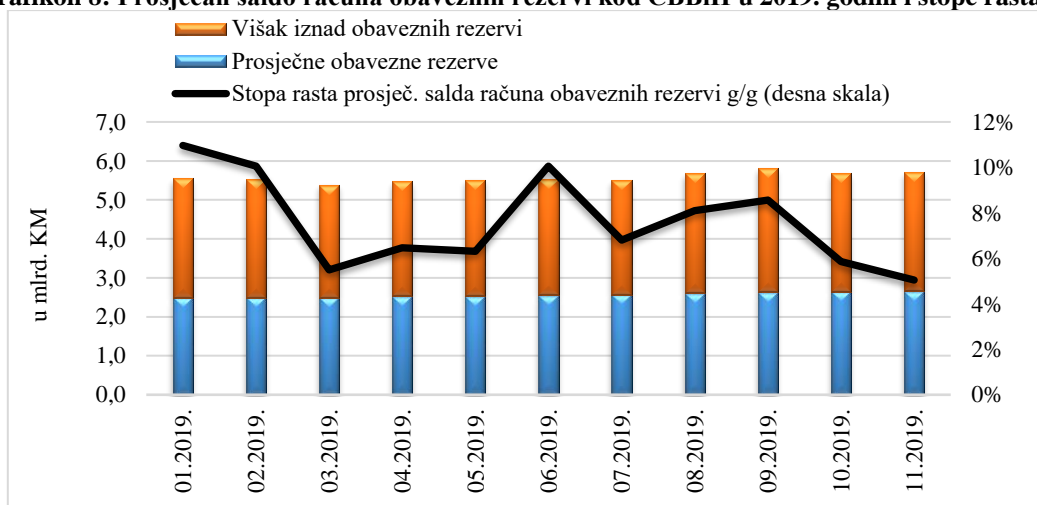
¹⁰ Centralna banka Bosne i Hercegovine je napravila metodološke izmjene vezano za statistiku monetarnog i finansijskog sektora, a u vezi s klasifikacijom finansijskih instrumenata s deviznom klauzulom. Na ovaj način je obavljeno važno usklađivanje s međunarodnim standardima, te tako poboljšana kvaliteta i međunarodna uporedivost podataka. Novi Priručnik i Vodič za kompilaciju monetarne i finansijske statistike Međunarodnog monetarnog fonda iz 2016. godine, kao i Evropski statistički standardi (ESA 2010), propisuju da se instrumenti s valutnom klauzulom trebaju klasifikovati kao instrumenti u stranoj valuti. U skladu s tim je, počevši od januarskih podataka 2019. godine, napravljena reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (kredita, vrijednosnih papira, depozita) originalno iskazanih u KM, a koji imaju valutnu klauzulu, s pozicija domaće valute u pozicije strane valute. Izvor: Centralna banka Bosne i Hercegovine.

Izvor: CBBiH

Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH u novembru 2019. godine iznosio je 5,7 mlrd. KM i veći je za 5% u odnosu na isti mjesec 2018. godine. Veći dio prosječnog salda računa obaveznih rezervi pripada višku iznad obaveznih rezervi (53,3%), a ostatak se odnosi na prosječne obavezne rezerve (46,7%). Prosječne obavezne rezerve u novembru 2019. godine uvećane su za 8,8% g/g, a višak iznad obaveznih rezervi je uvećan za 2% g/g. Prosječna stopa obavezne rezerve u posmatranom mjesecu iznosila je 10% i nije se mijenjala u odnosu na prethodni mjesec.¹¹ Implicitna stopa obavezne rezerve iznosila je 21,4%.¹²

Grafikon 8: Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH u 2019. godini i stope rasta g/g

Izvor: CBBiH

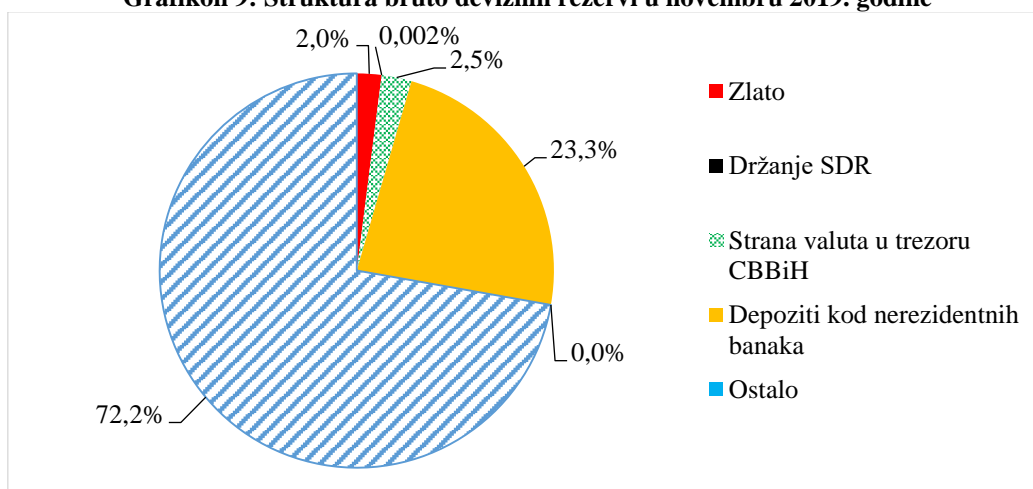
Na kraju novembra 2019. godine bruto devizne rezerve su uvećane za 7,2% u odnosu na novembar 2018. godine i iznosile su 12,4 mlrd. KM. Struktura bruto deviznih rezervi u novembru 2019. godine nije se značajno mijenjala. I dalje najznačajniji udio pripada investicijama u vrijednosne papire (72,2%), a potom slijede depoziti kod nerezidentnih banaka (23,3%), što je predstavljeno na grafikonu ispod. U okviru bruto deviznih rezervi najveće stope rasta u novembru 2019. godine u odnosu na novembar 2018. godine imali su zlato (23,1% g/g),

¹¹ Prosječna stopa obavezne rezerve = Prosječne obavezne rezerve/ osnovica za obračun obavezne rezerve.

¹² Implicitna stopa obavezne rezerve = Prosječan saldo računa obaveznih rezervi kod CBBiH/osnovica za obračun obaveznih rezervi.

strana valuta u trezoru CBBiH (22,6% g/g), a potom depoziti kod nerezidentnih banaka (7,3% g/g) i investicije u vrijednosne papire (6,3% g/g).

Grafikon 9: Struktura bruto deviznih rezervi u novembru 2019. godine

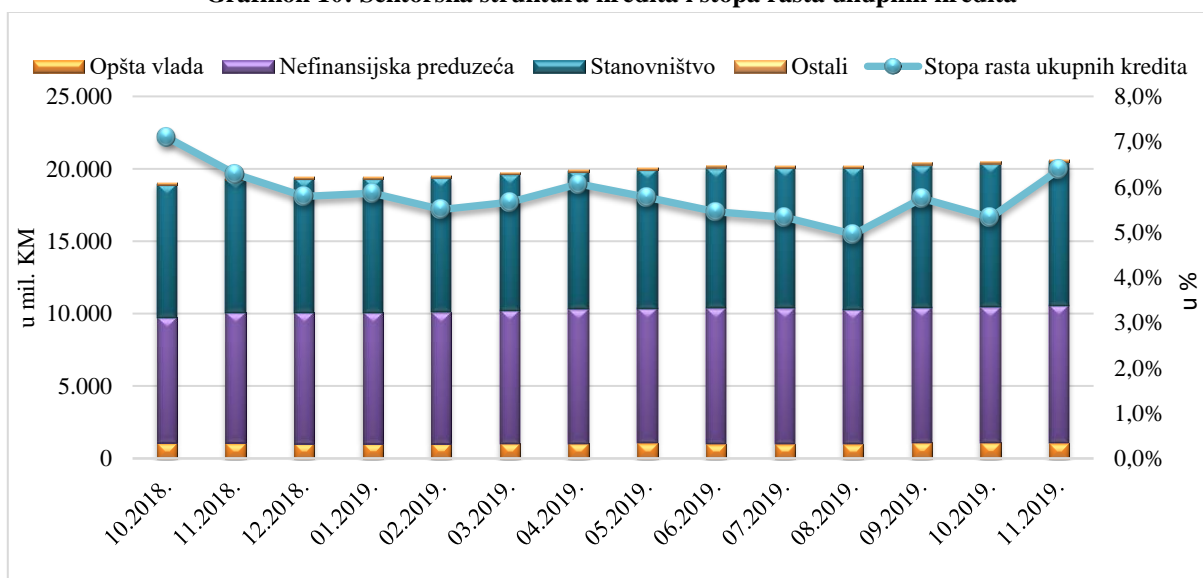

Izvor: CBBiH

Bankarski sektor

Ukupni plasirani krediti u mjesecu novembru 2019. godine su sa stopom rasta od 6,4% g/g dostigli 20,6 mlrd. KM. Najveći su bili krediti plasirani stanovništvu sa dostignutih 9,9 mlrd KM i stopom rasta 7,9% g/g, dok su drugi po veličini plasmana bili krediti plasirani nefinansijskim preduzećima sa dostignutih 9,5 mlrd. KM i stopom rasta od 5,5% g/g (ova dva segmenta kreditnih plasmana predstavljaju zajedno 94,1 % svih kredita). Treći po veličini su bili krediti plasirani opštoj vladi sa dostignutim iznosom od 1,1 mlrd. KM i stopom rasta 0,5% g/g.

Grafikon 10: Sektorska struktura kredita i stopa rasta ukupnih kredita

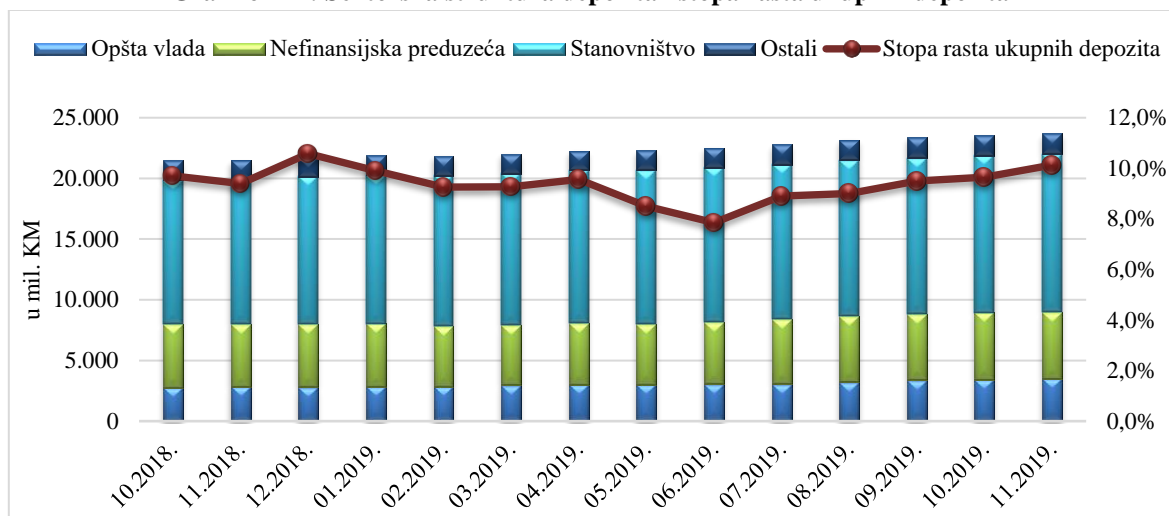
Izvor: CBBiH

Ukupni depoziti u mjesecu novembru 2019. god. su sa stopom rasta od 10,1% g/g dostigli 23,7 mlrd. KM. Najveći su bili depoziti stanovništva sa dostignutih 13 mlrd. KM i stopom rasta 9,1% g/g, što predstavlja 55% svih deponovanih depozita. Drugi po veličini su bili depoziti

nefinansijskim preduzećima sa dostignutih 5,5 mlrd. KM i stopom rasta od 6,7% g/g, dok su treći po veličini bili depoziti opšte vlade sa iznosom od 3,5 mlrd. KM i stopom rasta od 22,8% g/g.

Grafikon 11: Sektorska struktura depozita i stopa rasta ukupnih depozita

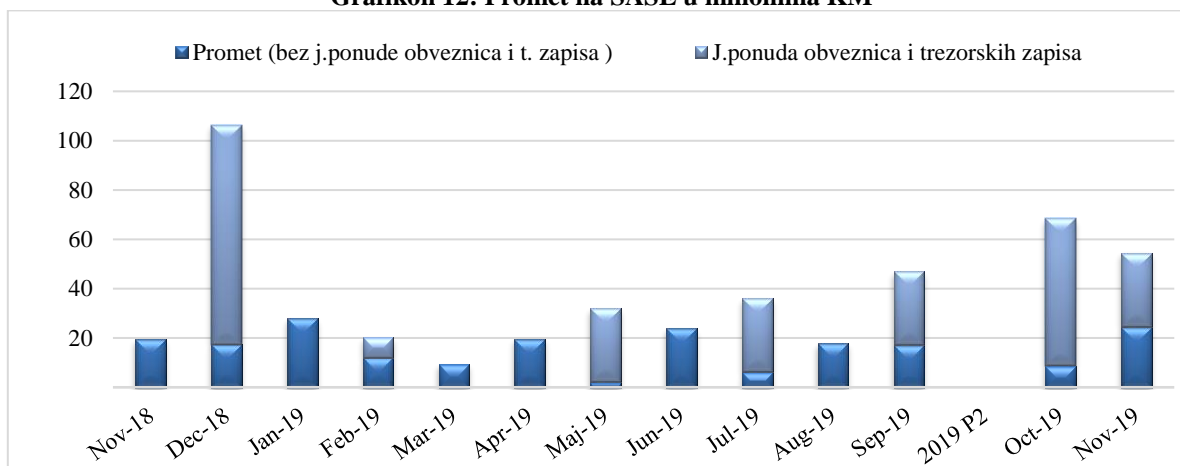
Izvor: CBBiH

Berze u Bosni i Hercegovini

Na Sarajevskoj berzi (u daljem tekstu SASE) na kraju mjeseca novembra ostvareni promet je iznosio 54,5 mil. KM. Ovaj iznos je bio 2,8 puta veći u odnosu na stanje u istom mjesecu prošle godine, i predstavlja 75% ukupnog prometa na berzama u Bosni i Hercegovini.

U mjesecu novembru održana je 24. aukcija obveznica Federacije Bosne i Hercegovine čime je za emitenta prikupljeno ukupno 30 mil. KM. što predstavlja 55 % od ostvarenog prometa na SASE.

Grafikon 12: Promet na SASE u milionima KM

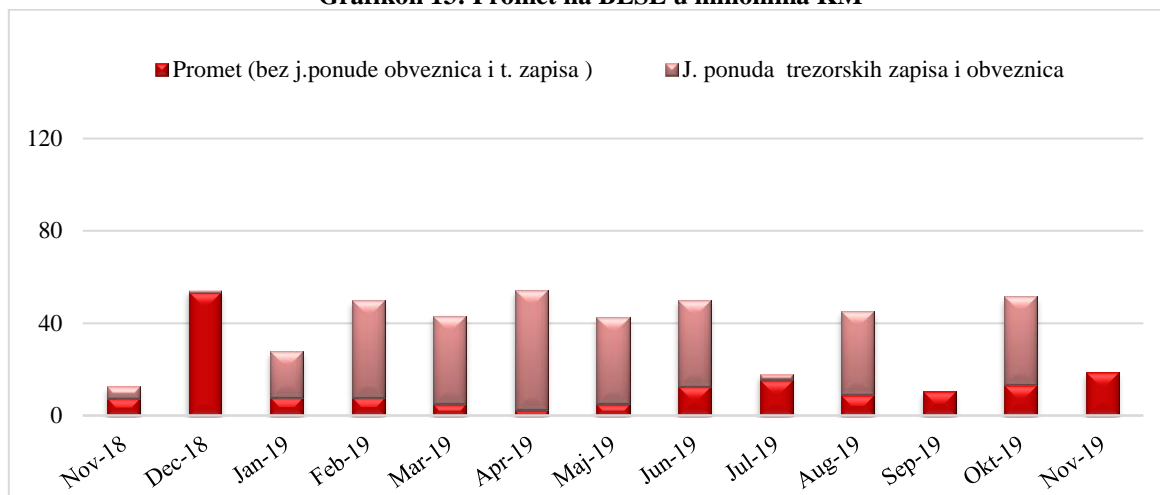

Izvor: SASE

Na Banjalučkoj berzi (u daljem tekstu BLSE) na kraju mjeseca novembra promet je iznosio 18,5 mil. KM i bio je veći za 46,6% g/g. Ovaj iznos predstavlja 25% ukupnog ostvarenog prometa na berzama u Bosni i Hercegovini. U mjesecu novembru 2019. godine nije bilo javne ponude obveznica i trezorskih zapisa u Republici Srpskoj.

Grafikon 13: Promet na BLSE u milionima KM

Izvor: BLSE

Ukupan promet u mjesecu novembru na SASE i BLSE je iznosio 72,9 mil. KM i bio je veći 2,3 od ukupnog prometa u istom periodu u prošloj godini.

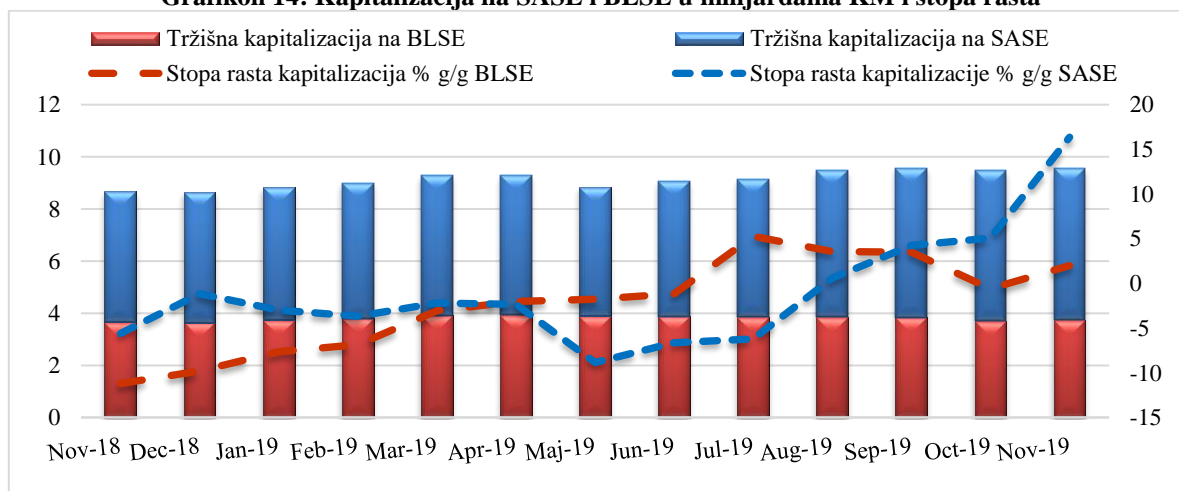
Tabela 5: Promet (u KM) na SASE i BLSE

Godina	SASE	BLSE	UKUPNO
Nov-17	78.745.516	34.780.432	113.525.949
Nov-18	19.438.438	12.625.533	32.063.971
Nov-19	54.455.376,7	18.506.532	72.961.909

Izvor: SASE i BLSE

Ukupna kapitalizacija u mjesecu novembru (SASE+BLSE) je dostigla 9,6 mlrd. KM sa stopom rasta od 10,3% g/g. U mjesecu novembru kapitalizacija na SASE je iznosila 5,8 mlrd, KM i sa stopom rasta 16,4% g/g je ostvarila učešće 61% u ukupnoj kapitalizaciji. U istom periodu kapitalizacija na BLSE je dostigla 3,7 mlrd. KM i sa stopom rasta od 2% g/g ostvarila učešće od 39% u ukupnoj kapitalizaciji.

Grafikon 14: Kapitalizacija na SASE i BLSE u milijardama KM i stopa rasta

Izvor: SASE i BLSE

4. Vanjski sektor

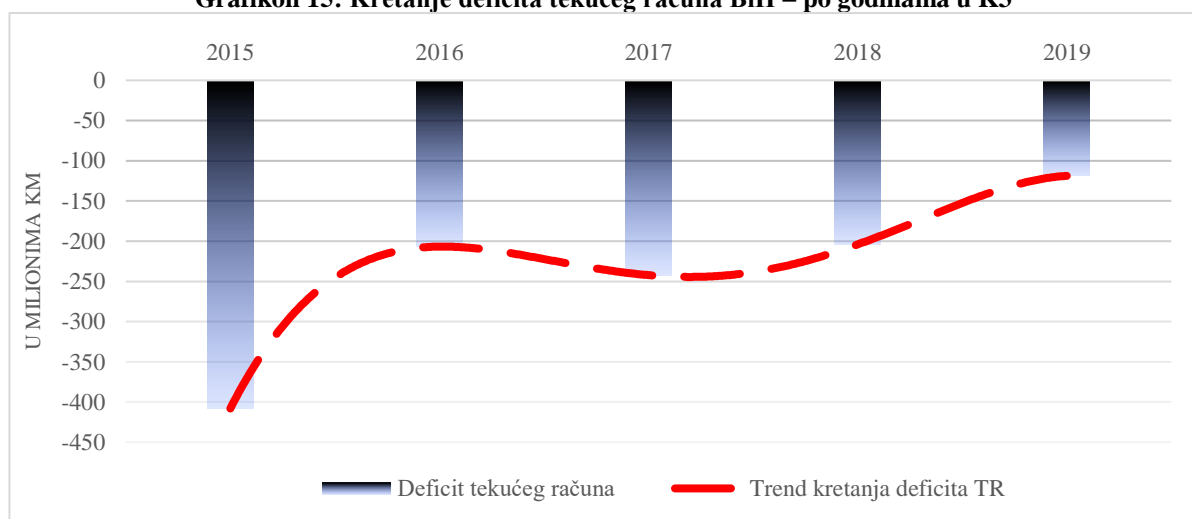
Platni bilans Bosne i Hercegovine

U trećem tromjesečju 2019. godine, u odnosu na isti period prošle godine, došlo je do smanjenja deficita tekućeg računa za 42%. U K3 2019. godine deficit tekućeg računa iznosio je 119 miliona KM dok je u K3 2018. godine deficit tekućeg računa zabilježio deficit od 204 miliona KM¹³. Prema dostupnim podacima CB Bosne i Hercegovine vanjskotrgovinski deficit u K3 2019. godine je rastao po negativnoj stopi od 1,9% (uvoz roba i usluga zabilježio stopu rasta od -1,5% dok je istovremeno izvoz roba i usluga ostvario rast od -1,4%).

U posmatranom periodu došlo je do porasta tekućih neto priliva iz inostranstva od 6%, (zabilježen je porasta priliva od 5,9% uz istovremeni rast odliva za 5,5%).

Kod tekućih priliva novca se može primjetiti znatan porast priliva novca kod domaćinstava od skoro 7,3% (porast kompenzacija zaposlenih BH građana u inostranstvu za 14%, povećanje doznaka građana iz inostranstva od 3,8% i porast socijalnih beneficija iz inostranstva od 12,1%). U posmatranom kvartalu primjetno je povećanje odliva kod nefinansijskih preduzeća od 47,3%, i to najvećim dijelom po osnovu reinvestirane dobiti od direktnih investicija. Pored rasta u ovoj kategoriji većim odlivima u inostranstvo je pogodio i nešto umjereniji rast odliva kod opšte vlade i domaćinstava.

Grafikon 15: Kretanje deficita tekućeg računa BiH – po godinama u K3

Izvor: Centralna banka BiH

Deficit tekućeg računa u K3 2019. godine je finansiran¹⁴ kroz ulaganja Bosne i Hercegovine u stranu aktivu (najvećim dijelom kroz ulaganja u finansijskom sektoru), sredstvima stranih obaveza Bosne i Hercegovine (pored sredstava vanjskog zaduživanja i sredstava trgovinskih kredita strana ulaganja u vlasnički kapital u Bosni i Hercegovini su činila skoro polovicu ovih sredstava), sredstvima rezervne aktive CBBiH te sredstvima sa kapitalnog računa.

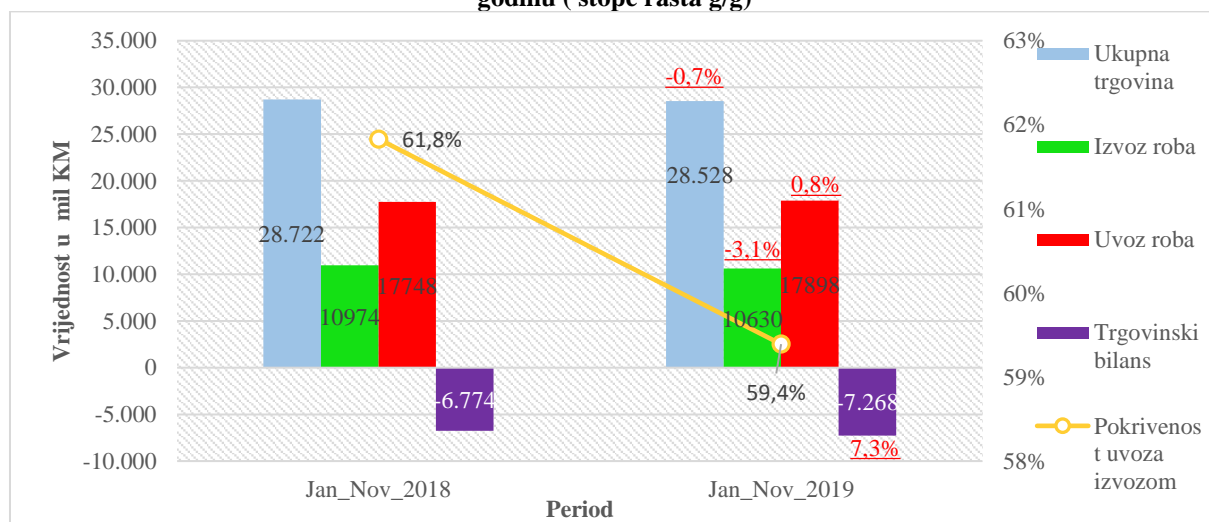
¹³ Izvor podataka: Centralna banka Bosne i Hercegovine

¹⁴ Finansiranje deficita tekućeg računa se izračunava na sljedeći način: promjena stanja ulaganja Bosne i Hercegovine u inostranstvu + promjena stanja inostranih obaveza Bosne i Hercegovine + sredstva kapitalnog računa + neto greške i propusti - sredstva rezervne aktive

Vanjskotrgovinska robna razmjena

Za razliku od prethodne godine kada je Bosna i Hercegovina usljed povoljnih ekonomskih kretanja u glavnim trgovinskim partnerima ostvarila vrlo dobar vanjskotrgovinski rezultat, gotovo je sigurno da u 2019. godini taj trend neće biti nastavljen. Naime, prema trenutno raspoloživim podacima u 2019. godini došlo je do značajnog slabljenja vanjskotrgovinske robne razmjene sa svijetom, koje je dodatno intenzivirano u posljednjih nekoliko mjeseci. Opšte poznata činjenica je da Bosna i Hercegovina u vanjskotrgovinskom smislu prilično zavisi od ekonomskih kretanja u zemaljama EU, obzirom da skoro 75% izvoza roba plasira na tržišta zemalja EU, dok se s druge strane oko 60% uvoza snadbijeva iz EU. S toga, ekonomska kretanja u okviru ovih zemalja i zemalja regiona uz nivo proizvodnje u okviru domaćeg proizvođačkog sektora skoro u potpunosti determinišu kretanja vanjskotrgovinske razmjene sa svijetom. U skladu s tim, niži nivo ekonomske aktivnosti u zemljama EU doveo je do slabljenja izvozne tražnje što se manifestovalo smanjenjem proizvodnje u prerađivačkoj industriji i slabljenjem robnog izvoza Bosni i Hercegovini u 2019. godini. Tako je Bosna i Hercegovina prema preliminarnim podacima BHAS-a za period januar-novembar 2019. godine zabilježila pad izvoza od 3,1% i stagnaciju robnog uvoza od 0,8%, što je rezultiralo značajnim povećanjem robnog deficita od 7,3%, dok je pokrivenost uvoza izvozom smanjena za preko 2 procentna poena (dalje u tekstu p.p).¹⁵ Pregled kretanja vanjskotrgovinske robne razmjene u Bosni i Hercegovini za period januar-novembar 2019. godine prikazan je na grafikonu ispod:

Grafikon 16. Pregled kretanja bh. vanjskotrgovinske robne razmjene za period januar-novembar 2019. godinu (stope rasta g/g)

Izvor: BHAS

Prema trenutno raspoloživim podacima BHAS-a za period januar-novembar 2019. godine Bosna i Hercegovina je ostvarila robni izvoz u vrijednosti od oko 10,6 milijardi KM što je za 3,1% manje u odnosu na isti period prethodne godine. S druge strane, posmatrano na mjesečnom nivou, izvoz roba u novembru smanjen je za preko 10% u odnosu na isti mjesec prethodne godine što predstavlja nastavak negativnog trenda već šesti mjesec za redom. Ako se robni izvoz u periodu januar-novembar 2019. posmatra po proizvodima, vidljivo je da su najznačajnija smanjenja izvoza roba koja su dovela do smanjenja ukupnog izvoza roba registrirana u okviru većine tradicionalno izvozno orjentiranih grana kao što su: koks i naftni derivati 42% (-2 p.p), bazni metali 18% (-1,9 p.p) namještaj 13% (-1,1 p.p), i proizvodi

¹⁵Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje, „Statistika robne razmjene BiH s inostranstvom, januar-novembar 2019. godine“, 20.12.2019. godine.

prehrambene industrije 7% (-0,4 p.p) i dr. S druge strane, povećanja robnog izvoza koja ipak nisu bila dovoljna da bi se spriječio pad ukupnog robnog izvoza su registrirana u okviru izvoza: gotovih metalnih proizvoda 10,4% (1,0 p.p), električne opreme 17,1% (0,9 p.p), proizvoda od gume i plastičnih masa 18,6% (0,7 p.p), građevinskog materijala od preko 50% (0,6 p.p), te mašina i uređaja 5,3% (0,3 p.p). Posmatrano po glavnim trgovinskim partnerima, u periodu januar-novembar 2019. godine Bosna i Hercegovina je najviše robe izvezla na tržište zemalja EU28 u iznosu od preko 7,8 milijardu KM što predstavlja oko 73,5% ukupnog robnog izvoza i smanjenje od 3,3% u odnosu na isti prethodne godine. U zemlje CEFTA-e u istom vremenskom periodu izvezeno je preko 1,7 milijardi KM što predstavlja oko 16,2% ukupnog izvoza roba i smanjenje od 3% u odnosu na isti period prethodne godinu. Posmatrano pojedinačno po zemljama koje spadaju u glavne trgovinske partnere, najznačajnija smanjenja izvoza roba zabilježena su prilikom izvoza u Tursku 10% (-0,3 p.p), Njemačku 3,6%(-0,5 p.p), Sloveniju 4,3% (-0,4 p.p), Hrvatsku 3,9% (-0,5 p.p) i Italiju 3,3% (-0,4 p.p) u odnosu na isti period prethodne godine. S druge strane najznačajnija povećanja izvoza roba su registrirana prilikom izvoza u Austriju 6,7% (0,6 p.p) i Srbiju 4,0% (0,4 p.p) u odnosu na isti period prethodne godine.

Prema trenutno raspoloživim podacima BHAS-a, u periodu januar-novembar 2019. godine Bosna i Hercegovina je ostvarila uvoz roba u vrijednosti od oko 17,9 milijardi KM što predstavlja nominalno povećanje od 0,8% u odnosu na isti period prethodne. Međutim, ako se robni uvoz posmatra na mjesečnom nivou vidljivo je da je u drugoj polovini godine došlo do značajnog slabljenja robnog uvoza u Bosnu i Hercegovinu pri čemu je registrirana stopa pada u novembru 2019. godine iznosila 2,3% u odnosu na isti mjesec prethodne godine.

Ovakva kretanja vanjskotrgovinske robne razmjene na neki način odslikavaju usporavanje ukupne ekonomske aktivnosti odnosno sporiji rast proizvodnje, potrošnje i investicija u zemlji tokom 2019. godine u odnosu na prethodnu godinu. Posmatrano pojedinačno po proizvodima najznačajnija povećanja uvoza roba, a samim tim i doprinosi rastu su registrirana u okviru uvoza: naftnih derivata i koksa od 25% (1,8 p.p), električne energije koja je skoro udvostučena (0,7 p.p), motornih vozila 8,8% (0,6 p.p) i prehrambenih proizvoda 5,1% (0,5 p.p). S druge strane, uvoz je smanjen u okviru kategorija sirova nafta, bazni metali, hemijski proizvodi, koža i tekstil, što je u konačnici i rezultiralo ovom stagnacijom ukupnog robnog uvoza. Posmatrano po glavnim trgovinskim blokovima, tokom perioda januar-novembar 2019. godine uvoz roba iz zemalja EU iznosio je skoro 11,1 milijardu KM, što predstavlja oko 62,3% ukupnog robnog uvoza i povećanje za oko 3,8%, dok je uvoz iz zemalja CEFTA-e iznosio skoro 2,2 milijarde KM što predstavlja oko 12,2% ukupnog uvoza i povećanje od 3,3% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po zemljama, u periodu januar-novembar 2019. godine Bosna i Hercegovina je zabilježila povećanja uvoza roba iz Italije 7,4% (0,8 p.p), Hrvatske 5,3% (0,5 p.p), Njemačke 2,1% (0,3 p.p), Kine 7,7% (0,5), Srbije 3,3%(0,3 p.p), Austrije 7,3% (0,3 p.p), dok je uvoz roba smanjen prilikom uvoza iz Rusije za preko 50% (-2,5 p.p) i Slovenije 1,7% (-0,1 p.p) .

Viša osnovica i stopa rasta uvoza roba uz istovremeni pad izvoza roba rezultirali su značajnim povećanjem vanjskotrgovinskog deficita u odnosu na isti period prethodne godine. Tako je robni deficit u periodu januar-novembar 2019. godine iznosio skoro 7,3 milijarde KM, što predstavlja nominalno povećanje od skoro 500 miliona KM odnosno 7,3% u odnosu na isti period prethodne godine. Ukupna pokrivenost uvoza izvozom roba u ovom periodu iznosila je 59,4% što predstavlja pogoršanje od 2,4 p.p u odnosu na prošlu godinu. Posmatrano po glavnim trgovinskim blokovima, pokrivenost uvoza izvozom sa zemljama EU u periodu januar-novembar 2019. godine je iznosila 70,3%, dok je u istom vremenskom periodu pokrivenost sa zemljama CEFTA-e iznosila 78,1%. Detaljniji pregled vanjskotrgovinske robne razmjene u Bosni i Hercegovini za period januar-novembar 2019. godine po HS klasifikaciji prikazan je u tabeli ispod:

Tabela 6. Pregled vanjskotrgovinske robne razmjene za period januar-novembar 2019. godine po HS klasifikaciji (nominalni iznosi i stope rasta)

Izvoz i uvoz dobara klasifikovanih prema harmonizovanom sistemu kodova (HS)	IZVOZ				UVOZ				DEFICIT				Pokrivenost uvoza izvozom
	Januar_Novembar_2018	Januar_Novembar_2019	2019/2018 promjena %		Januar_Novembar_2018	Januar_Novembar_2019	2019/2018 promjena %		Januar_Novembar_2018	Januar_Novembar_2019	2019/2018 promjena %		
	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	
UKUPNO	10974	10630	-3,1	-3,1	17748	17898	0,8	0,8	-6774	-7268	7,3	7,3	59,4%
1 ŽIVOTINJE I PROIZVODI	152	136	-10,4	-0,1	497	534	7,5	0,21	-345	-398	15,4	0,78	25,5%
2 ŽIVOTINUSKOG PORUJEKLA PROIZVODI BILNOG	206	197	-4,6	-0,09	702	698	-0,6	-0,02	-496	-501	1,1	0,08	28,2%
3 PORUJEKLA MASTI I ULJA	100	115	15,2	0,14	188	171	-8,9	-0,09	-88	-56	-36,4	-0,47	67,3%
4 ŽIVOTINUSKOG PORUJEKLA I PREHRAMBENE PRERABEVINE	295	278	-5,8	-0,16	1432	1495	4,4	0,36	-1136	-1217	7,1	1,19	18,6%
5 PROIZVODI MINERALNOG PORUJEKLA	1201	973	-19,0	-2,08	2755	2664	-3,3	-0,51	-1554	-1691	8,8	2,02	36,5%
6 PROIZVODI HEMUSKE INDUSTRIJE Ili SRODNIH PLASTIČNE MASE, GUMA I KAUČUK	902	864	-4,2	-0,35	1644	1604	-2,4	-0,22	-742	-740	-0,2	-0,03	53,9%
7	387	466	20,5	0,72	1165	1218	4,6	0,30	-778	-752	-3,3	-0,38	38,3%
8 KOŽA I KRZNO	182	132	-27,6	-0,46	421	346	-17,8	-0,42	-239	-214	-10,3	-0,36	38,2%
9 DRVO I PROIZVODI OD DRVETA	740	701	-5,2	-0,35	268	291	8,8	0,13	472	410	-13,1	0,92	240,9%
10 CELULOZA, PAPIR I KARTON I NJIHOVI PROIZVODI	299	257	-13,9	-0,38	415	414	-0,2	-0,01	-117	-157	34,8	0,60	62,1%
11 TEKSTIL I TEKSTILNI PROIZVODI	582	590	1,5	0,08	1147	1142	-0,4	-0,03	-565	-552	-2,3	-0,19	51,7%
12 OBUĆA, ŠEŠIRI, KAPE I SLUČNI PROIZVODI	700	710	1,4	0,09	320	347	8,4	0,15	380	363	-4,5	0,26	204,6%
13 PROIZVODI OD KAMENA, GIPSA, CEMENTA I SLUČNIH BISERI, PLEMENTI METALI I	81	134	64,8	0,48	358	369	3,1	0,06	-277	-235	-15,0	-0,61	36,3%
14 NJIHOVI PROIZVODI, BAZNI METALI I PROIZVODI OD BAZNIH METALA	11	19	71,2	0,07	17	27	63,6	0,06	-5	-8	48,1	0,04	70,4%
15 MAŠINE, APARATI, MEHANIČKI I ELEKTRIČNI	2130	1956	-8,2	-1,58	2040	1993	-2,3	-0,27	89	-37	-141,4	1,86	98,1%
16 TRANSPORTNA SREDSTVA I NJIHOVI DIJELOVI	1328	1478	11,3	1,36	2423	2516	3,9	0,53	-1094	-1038	-5,1	-0,83	58,7%
17 SATOVI, MJERNI, MUZIČKI I MEDICINSKI INSTRUMENTI	344	356	3,4	0,11	1246	1342	7,7	0,54	-902	-986	9,4	1,25	26,5%
18 ORUŽJE I MUNICIJA, NJIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	29	31	7,6	0,02	266	252	-5,4	-0,08	-238	-221	-7,0	-0,25	12,3%
19	153	191	25,1	0,35	11	13	22,6	0,01	142	178	25,3	-0,53	1469,2%
20 RAZNI PROIZVODI	1153	1032	-10,5	-1,10	430	449	4,5	0,11	723	583	-19,4	2,07	229,8%
21 UMJETNIČKA DJELA, KOLEKCIONARSKI	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0	0,00	0,0%
98 NERAZVRSTANO	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0	0	0,0	0,00	0,0%

Izvor: BHAS

5. Strane direktne investicije

Prema posljednjim objavljenim podacima od strane Centralne banke Bosne i Hercegovine¹⁶ ukupna strana ulaganja u prva tri kvartala 2019. godine su iznosila 829,8 mil. KM (neto finansijska pasiva) i veća su za 22,1% g/g. Reinvestirane zarade¹⁷ su u prva tri kvartala 2019. godine iznosile 451,2 mil. KM veće su za 12,8% g/g, sa učešćem u neto finansijskoj pasivi od 54,4%.

¹⁶CBBH - BOP6_Q3_2019.

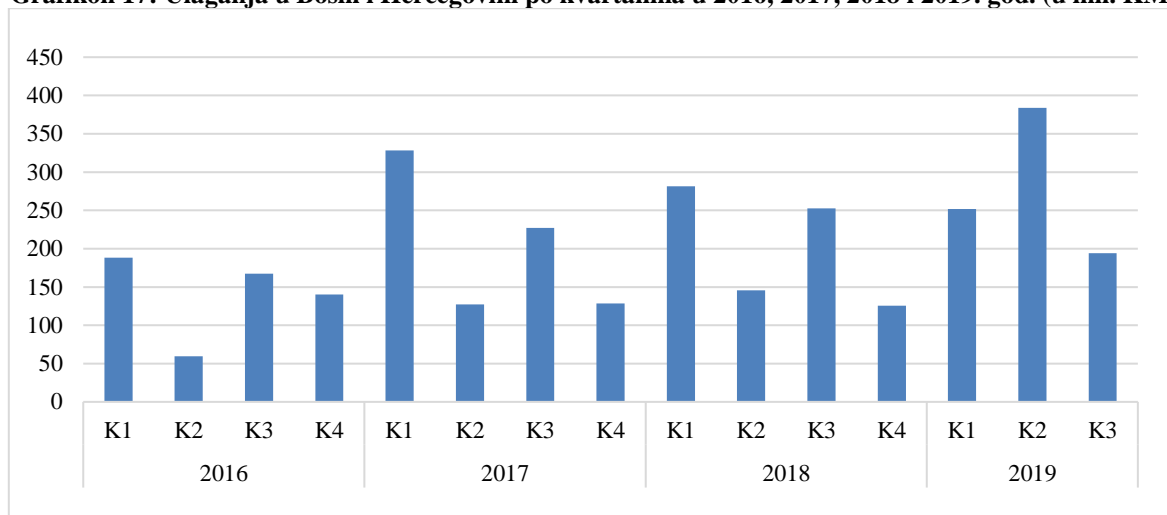
¹⁷ Pokazuje odnos ulaganja u već postojeće kapacitete u odnosu prema ulaganjima u nove projekte.

Tabela 7: SDU po kvartalima u 2016, 2017, 2018. i 2019. godini

U milionima KM	K1	K2	K3	K4	K1-K4
2016	188,2	59,4	167,5	140,1	555,2
2017	328,4	127,4	227,1	128,5	811,4
2018	281,5	145,5	252,4	125,6	805,0
2019	251,7	383,9	194,3		

Izvor: CBBiH

Grafikon 17: Ulaganja u Bosni i Hercegovini po kvartalima u 2016, 2017, 2018 i 2019. god. (u mil. KM)

Izvor: CBBiH

Kreditna agencija Standard & Poor's agencija za ocjenu kreditnog rejtinga je u septembru 2019. potvrdila je Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting "B pozitivni izgledi". U prethodnoj ocjeni (mart 2019. godine) ova kreditna agencija unaprijedila je Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting sa „B stabilni izgledi“ na „B pozitivni izgledi“. Druga kreditna agencija koja daje redovnu ocjenu za Bosnu i Hercegovinu, Moody's Investors Service takođe je u septembru potvrdila ranije ustanovljeni (februar 2018. godine) kreditni rejting „B3 stabilni izgledi“.

Polazeći od naprijed navedenog, predlaže se Vijeću ministara Bosne i Hercegovine da nakon razmatranja *Informacije o kretanju makroekonomskih pokazatelja za januar/siječanj – novembar/studeni 2019. godine* donese sljedeći:

ZAKLJUČAK:

1. Usvaja se *Informacija o kretanju makroekonomskih pokazatelja za januar/siječanj – novembar/studeni 2019. godine.*